

Aktuellt om TBE och vaccination

Eva Lindgren

Biträdande Smittskyddsläkare Västra Götaland

Petter Malmström

Biträdande Smittskyddsläkare Västra Götaland

2025-03-21

Huvudbudskap TBE

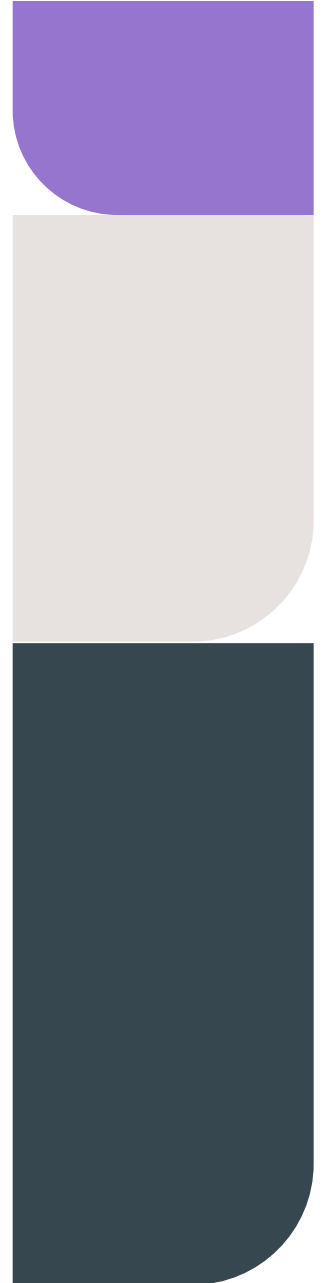
- Fortsatt hög nivå av antal bekräftade fall 2024. Lägre antal fall än perioden 2021-2023, men trenden på längre sikt är ökande antal fall/år.
- Sjukdomen ger en belastning för individ och sjukvård
- Vaccination är bästa skyddet –rekommenderas till alla som vistas i naturen i Västra Götaland

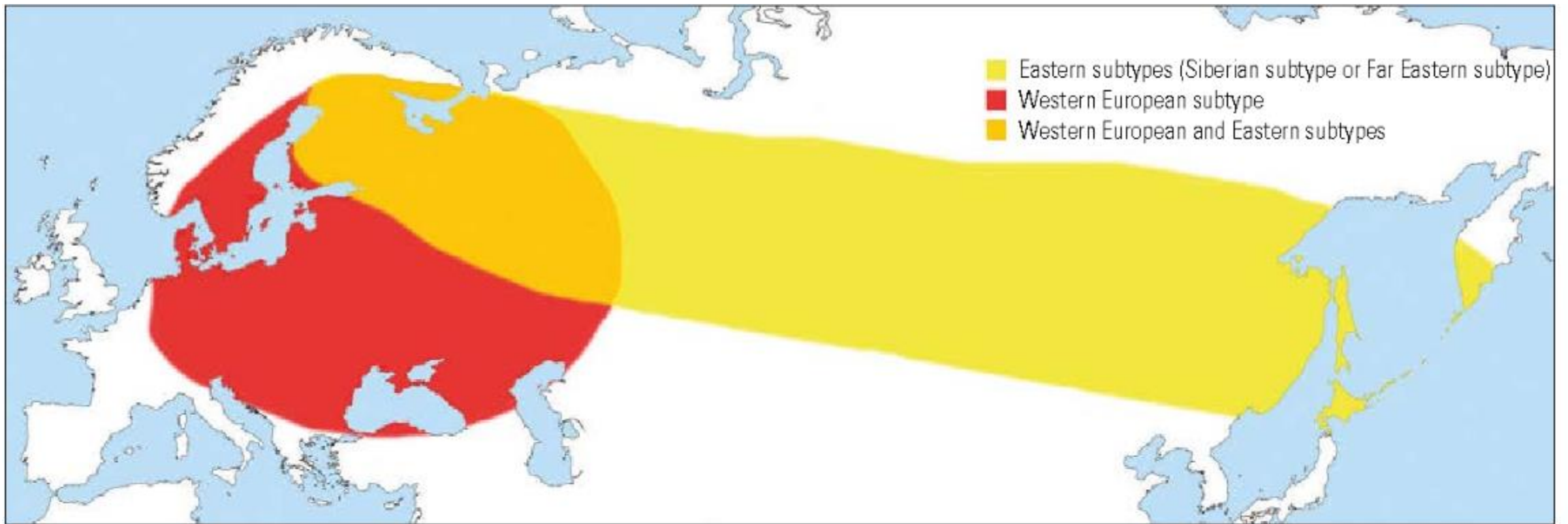
Disposition

- TBE virus – Petter
- Fästingen – Eva
- Symptom och behandling – Eva
- Geografi och epidemiologi – Petter
- Vaccination – Eva

TBE virus (bild från ECDC)

Fig 2

Fig. 2 Geographical distribution of Western and Eastern subtypes of tick-borne encephalitis virus

Published in Revue scientifique et technique 2015

Tick-borne encephalitis.

J. Valarcher S. Hägglund M. Juremalm G. Blomqvist L. Renström S. Zohari M. Leijon J. Chirico less

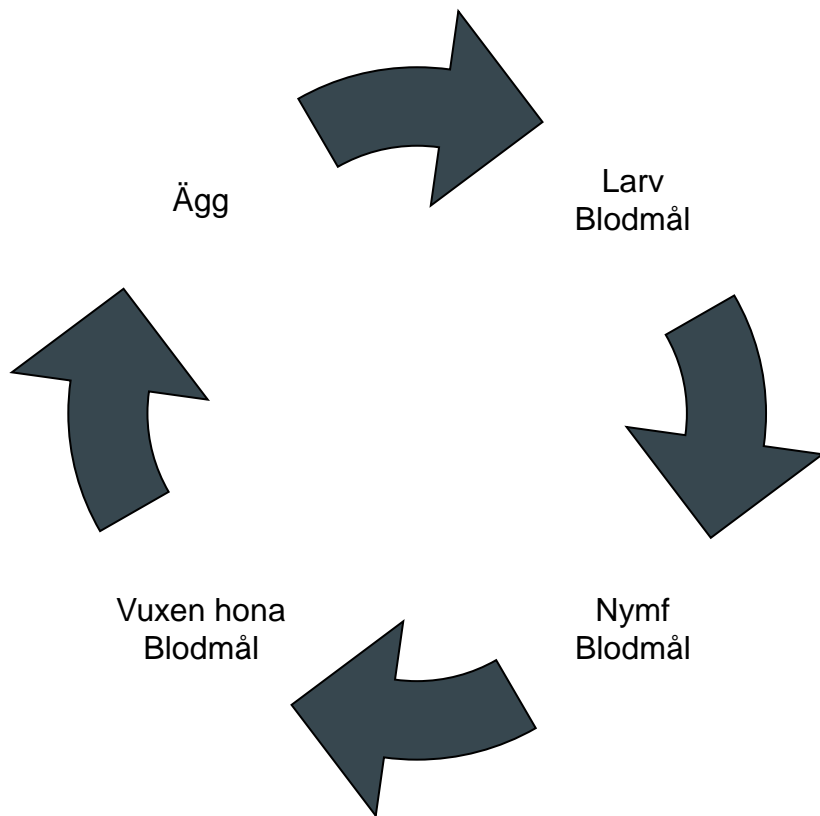

Källa: Revue scientifique et technique 2015

Fästinghona efter blodmål (Ixodes Ricinus) "den vanliga fästingen"

Fästingens stadier

Broschyren är framtagen av Folkhelseinstituttet och Nasjonal kompetansetjeneste for flåttbårne sykdommer i Norge som är en del av EU-Interreg ÖKS-projektet ScandTick Innovation. Liknande broschyrer finns också på norska och danska.

Foto: Per Eikeset Knudsen och fotolia.com
Design: Melkeveien Designkontor AS
Tryck: Byråservice AS
Beställning: beställ via ditt landstings/regions smittskyddsmyndighet, www.slf.se/smittskydd

Läs mer:
1177.se / Fakta och råd / Infektioner
scandtick.com

Maj 2017

Folkhälsomyndigheten

VAR FINNS FÄSTINGAR?

I Sverige finns fästingar i hela Götaland, större delen av Svealand och vissa delar av Norrland så som kustnära områden och längs floderna.

Fästingar tål inte uttorkning. De trivs bäst på fuktiga och skuggiga ställen med högt gräs, buskar, snår och i skogen. Man kan också hitta fästingar i trädgårdar.

Fästingarna är som regel aktiva från april till november men om temperaturen är mer än 5°C kan de också vara aktiva på vintern.

Broschyren är framtagen av Folkhelseinstituttet och Nasjonal kompetansetjeneste for flåttbårne sykdommer i Norge som är en del av EU-Interreg ÖKS-projektet ScandTick Innovation. Liknande broschyrer finns också på norska och danska.

Foto: Per Eikeset Knudsen och fotolia.com
Design: Melkeveien Designkontor AS
Tryck: Byråservice AS
Beställning: beställ via ditt landstings/regions smittskyddsmyndighet, www.sl.se/smittskydd

Läs mer:
1177.se / Fakta och råd / Infektioner
scandtick.com

Maj 2017

HUR UNDVIKER MAN FÄSTINGBETT?

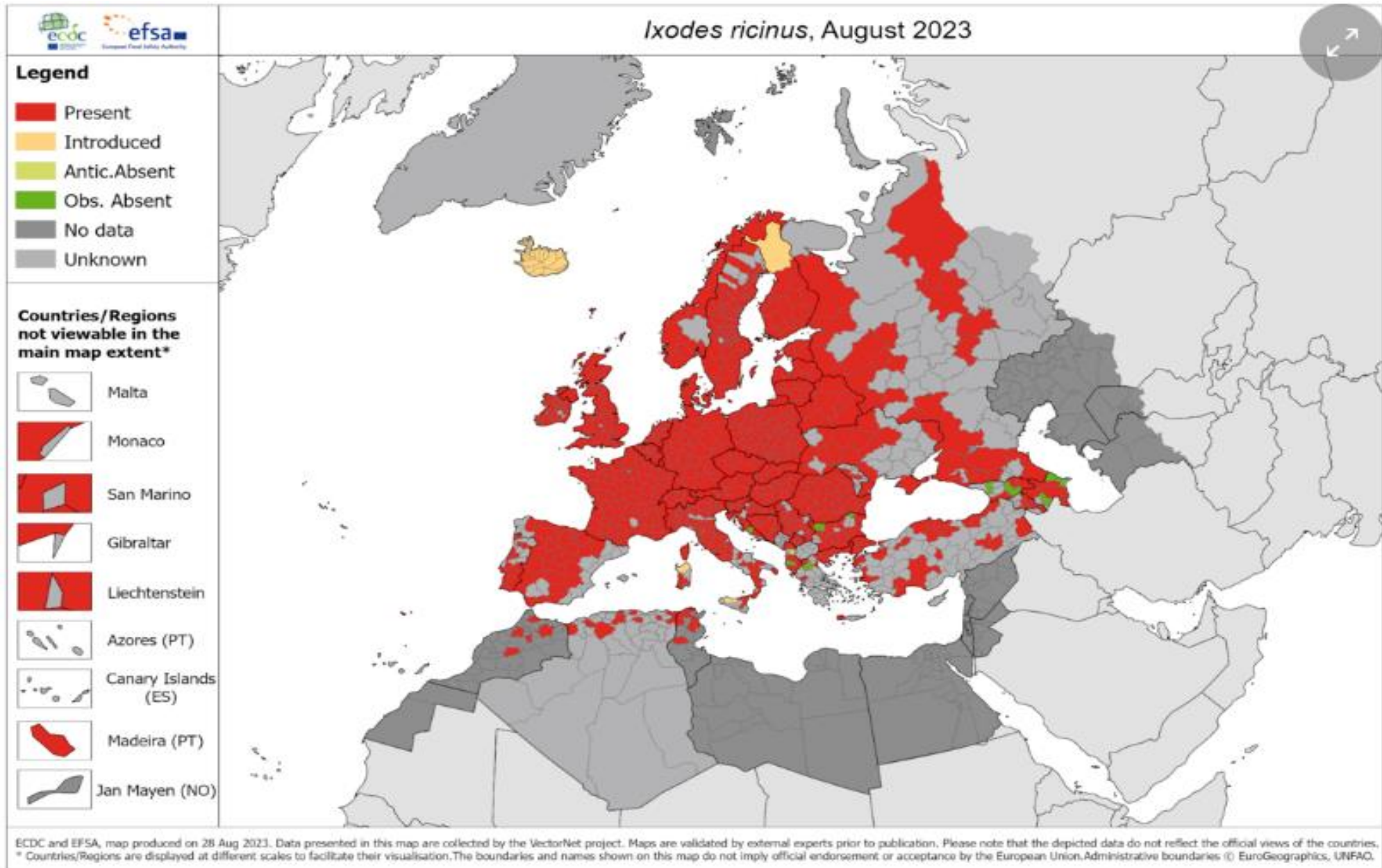
- Undvik områden med högt gräs, ljung och snår där det är mycket fästingar.
- Ha heltäckande klädsel om du går i område med mycket fästingar. Ha byxbenen nedstoppade i strumporna/ stövlarna.
- Använd fästingspray/myggmedel.
- Ha gärna ljusa kläder. Det gör det lättare att se fästingarna.
- Se över kläderna regelbundet och borsta bort eventuella fästingar.

Efter vistelse i område med fästingar bör man undersöka kläder, hud och hår noga och ta bort fästingar. Kom ihåg att fästingar är små och kan vara svåra att se. Det är viktigt att kontrollera hela kroppen. Fästingar föredrar att bita där huden är tunn så som i knäveck, ljumskar, armhålorna och bakom öronen. Hos barn är det särskilt viktigt att också kolla hårbotten.

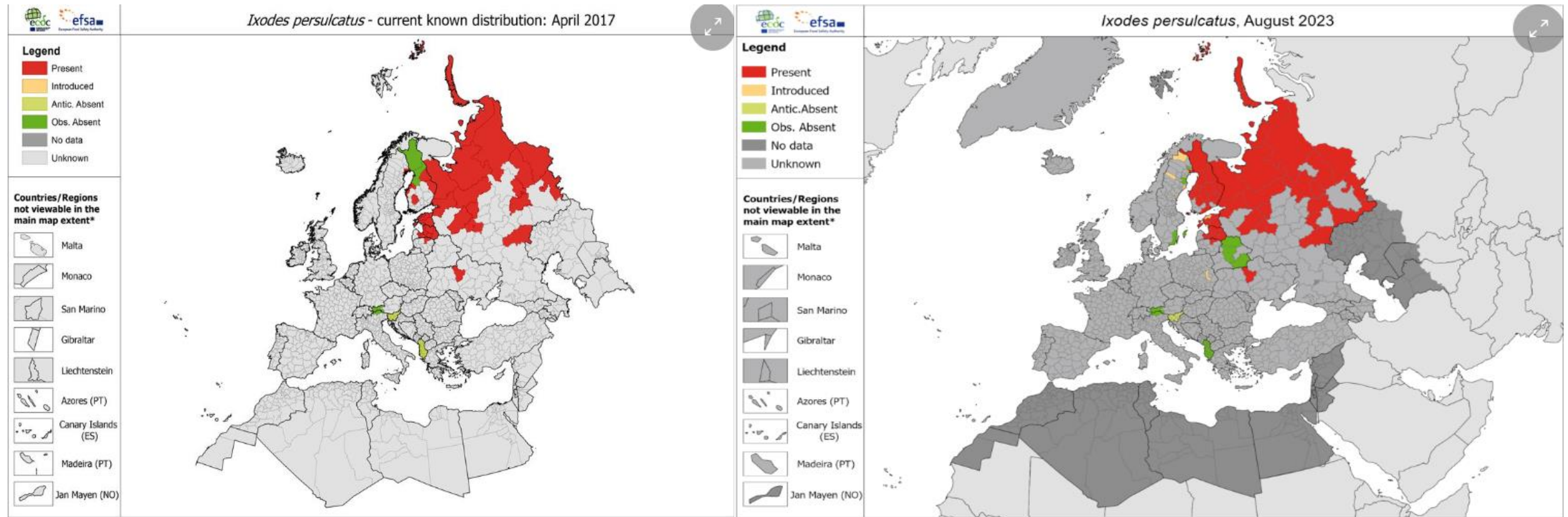

TBE- Vektor

- Två vektorer:
- *Ixodes ricinus* (fårfästing)
- *Ixodes persulcatus* (tajgafästingen)

- Som lekman går de ej att särskilja morfologiskt

Utbredning *Ixodes persulcatus*

Källa: efsa, EUROPEISKA MYNDIGHETEN FÖR LIVSMEDLESSÄKERHET

TBE

- Äldre blir ofta sjukare än yngre vuxna.
- Generellt får barn en mildare sjukdom än vuxna
- TBE smittar inte från person till person.
- Efter genomgången sjukdom är man livslångt immun.

TBE Symptom

Tvåfasinsjuknande:

Första fasen:

- allmänna symptom som feber, huvudvärk, muskelvärk och trötthet

Andra fasen:

- Hjärnhinneinflammation/hjärninflammation/inflammation i ryggmärgen

TBE Symptom

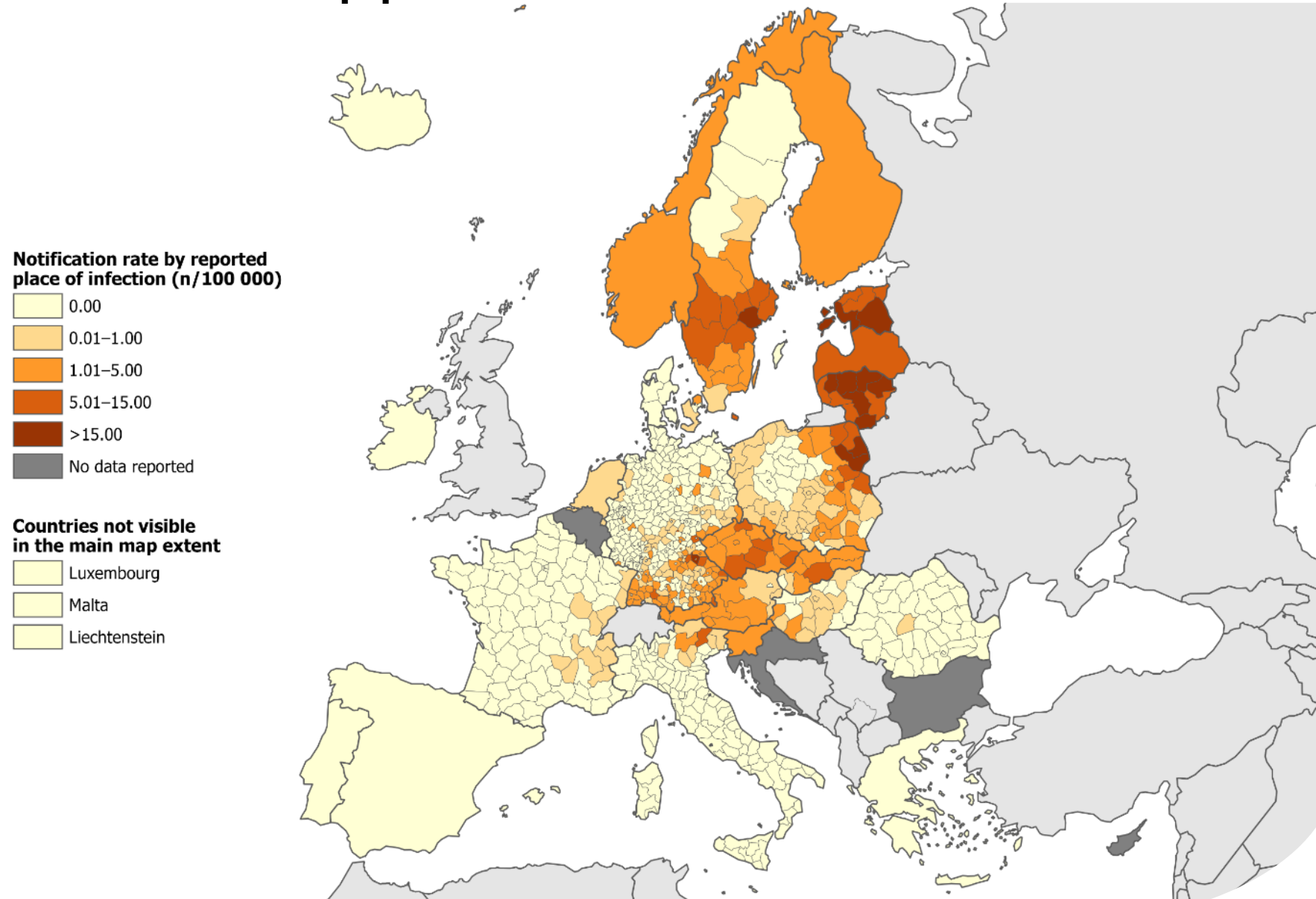
- Drygt hälften tillfrisknar.
- men ca 40% får kvarstående eller långdragna besvär.
  - Kognitiva: (minnessvårigheter, stresskänslighet, försämrad filtreringsförmåga/ "gatingförmåga" av sinnesintryck)
  - Nervparalyser
- Dödsfall 0.5-2 %.

TBE Behandling

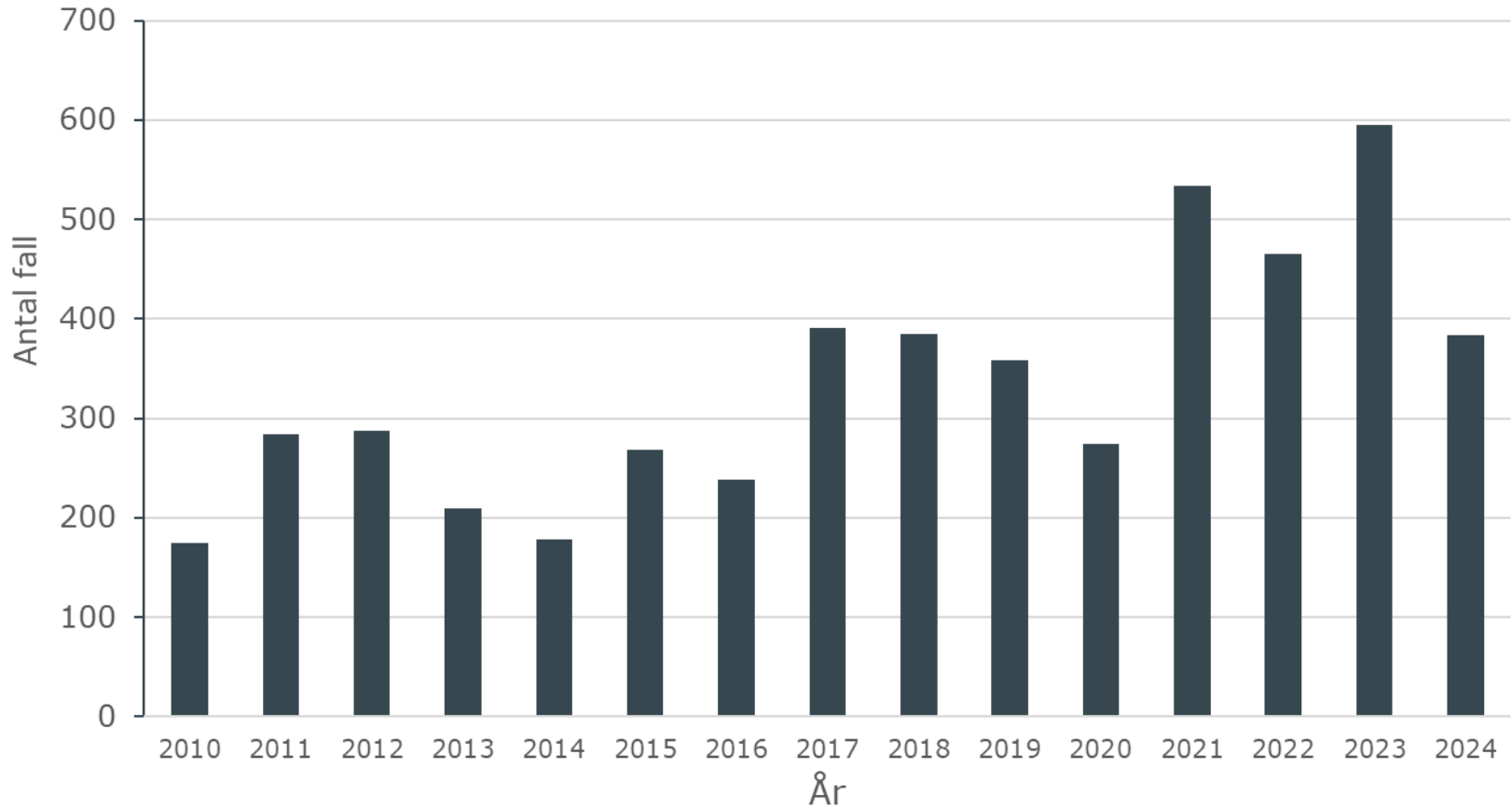
- Symtomatisk

TBE – Inrappporterat till ECDC (dec. 2024)

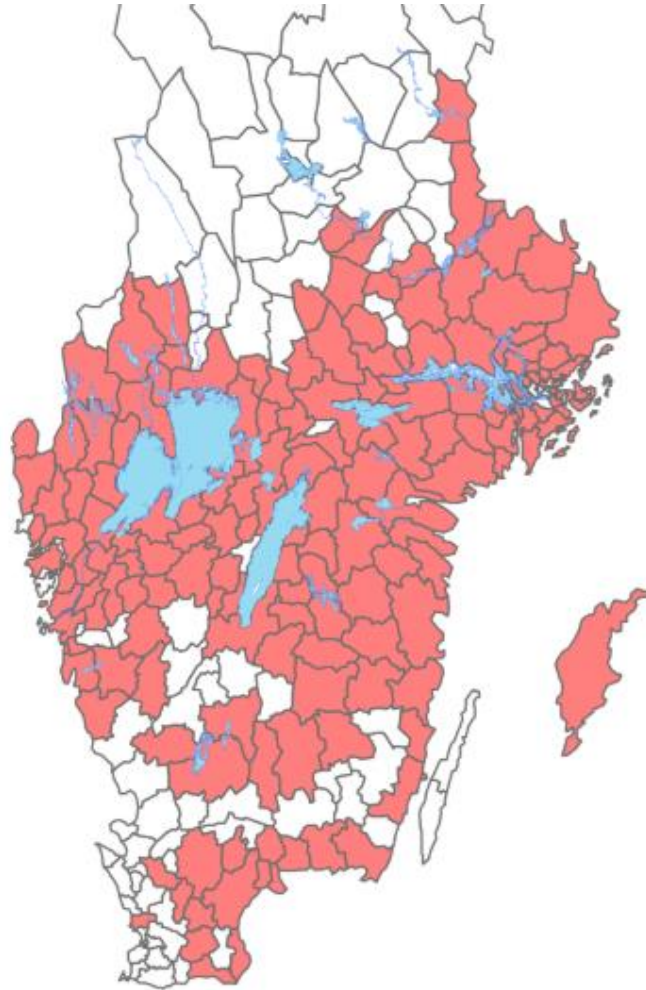

Antal TBE-fall rapporterade i Sverige 2010-2024

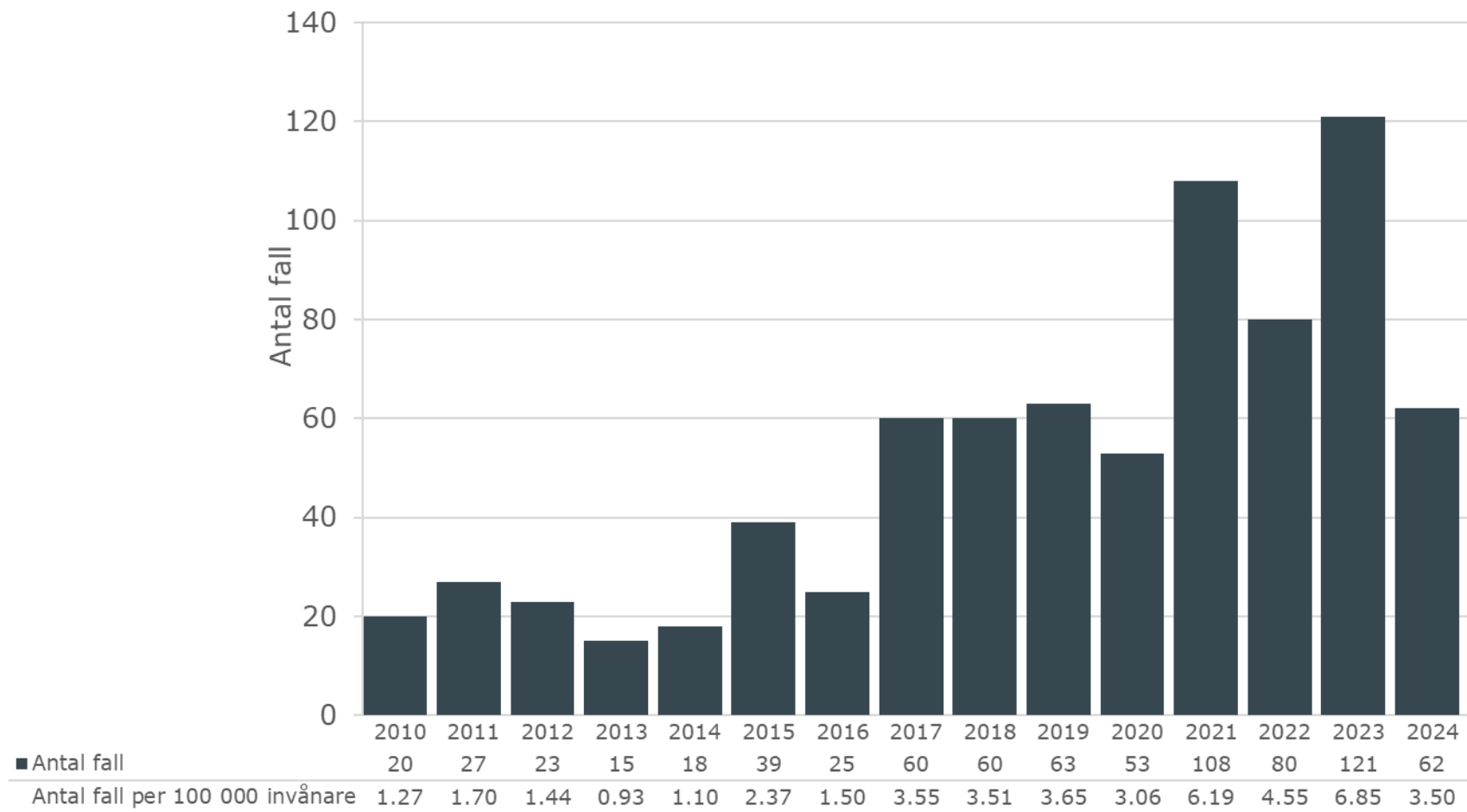
Områden med förhöjd förekomst av TBE i Sverige

(till och med 2023)

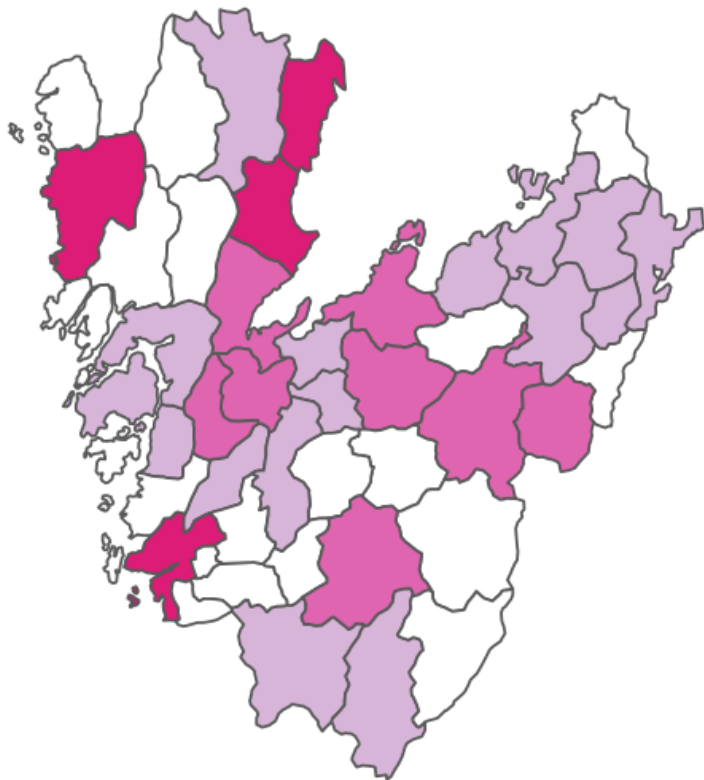
Folkhälsomyndigheten

Antal TBE-fall rapporterade till Smittskydd Västra Götaland 2010-2024

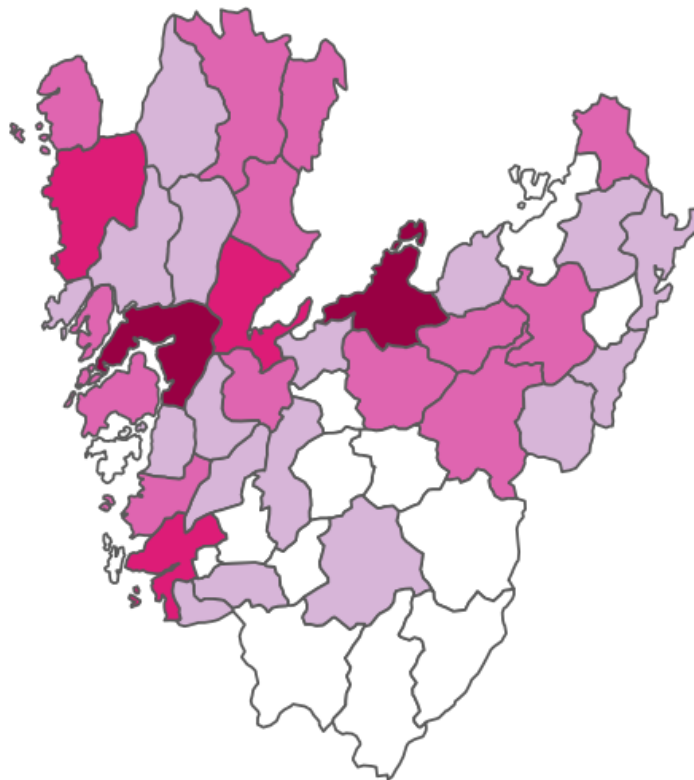

Kartorna visar sannolik plats för smitta per kommun i Västra Götaland, för TBE-fall rapporterade 2022–2024.

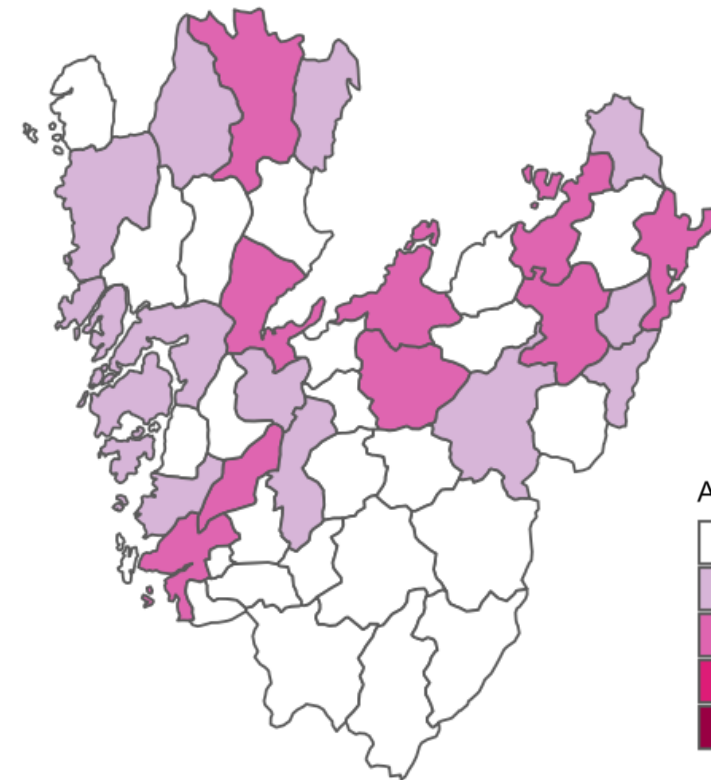
2022

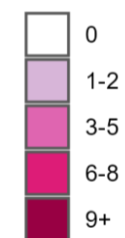
2023

2024

Antal fall

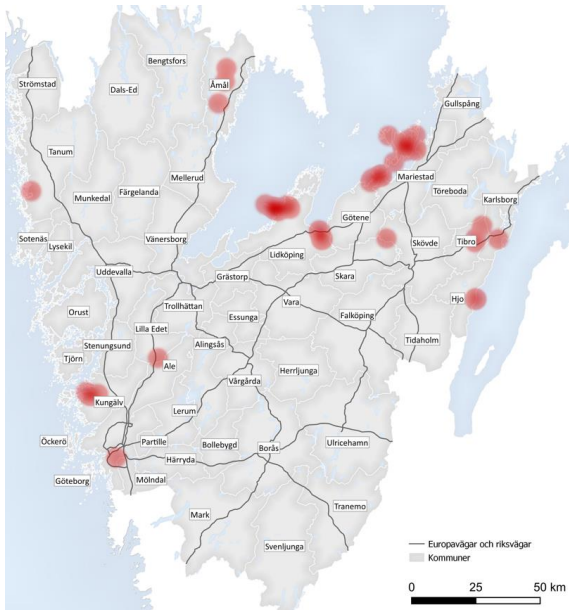

Kartorna visar sannolik plats för smitta för TBE-fall rapporterade 1998–2023 i Västra Götaland.

TBE finns nu påvisat i stora delar av regionen.

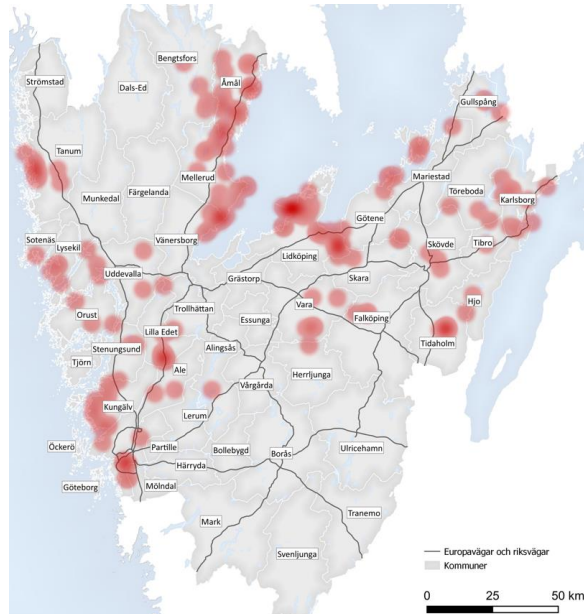
TBE-vaccination rekommenderas därför till alla som vistas i naturen i Västra Götaland.

1998-2005

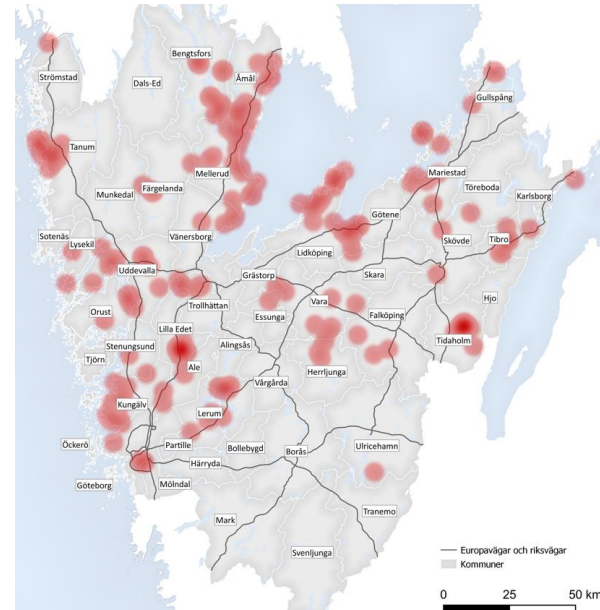
N=45

2006-2015

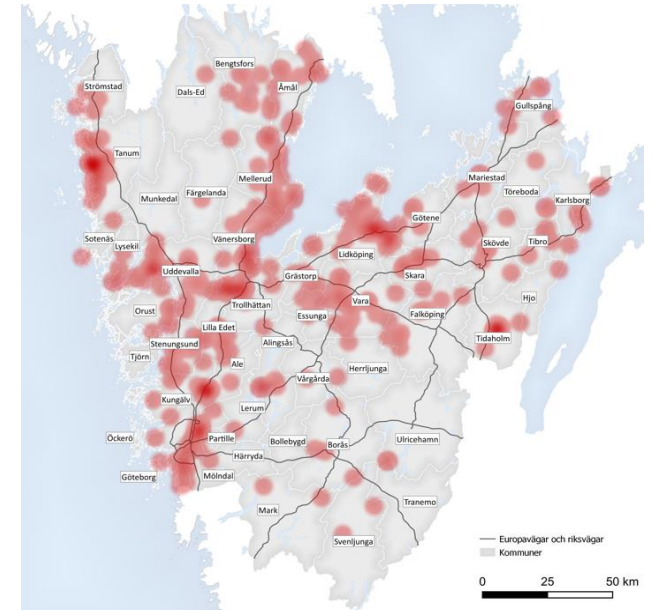
N=182

2016-2019

N=184

2020-2023

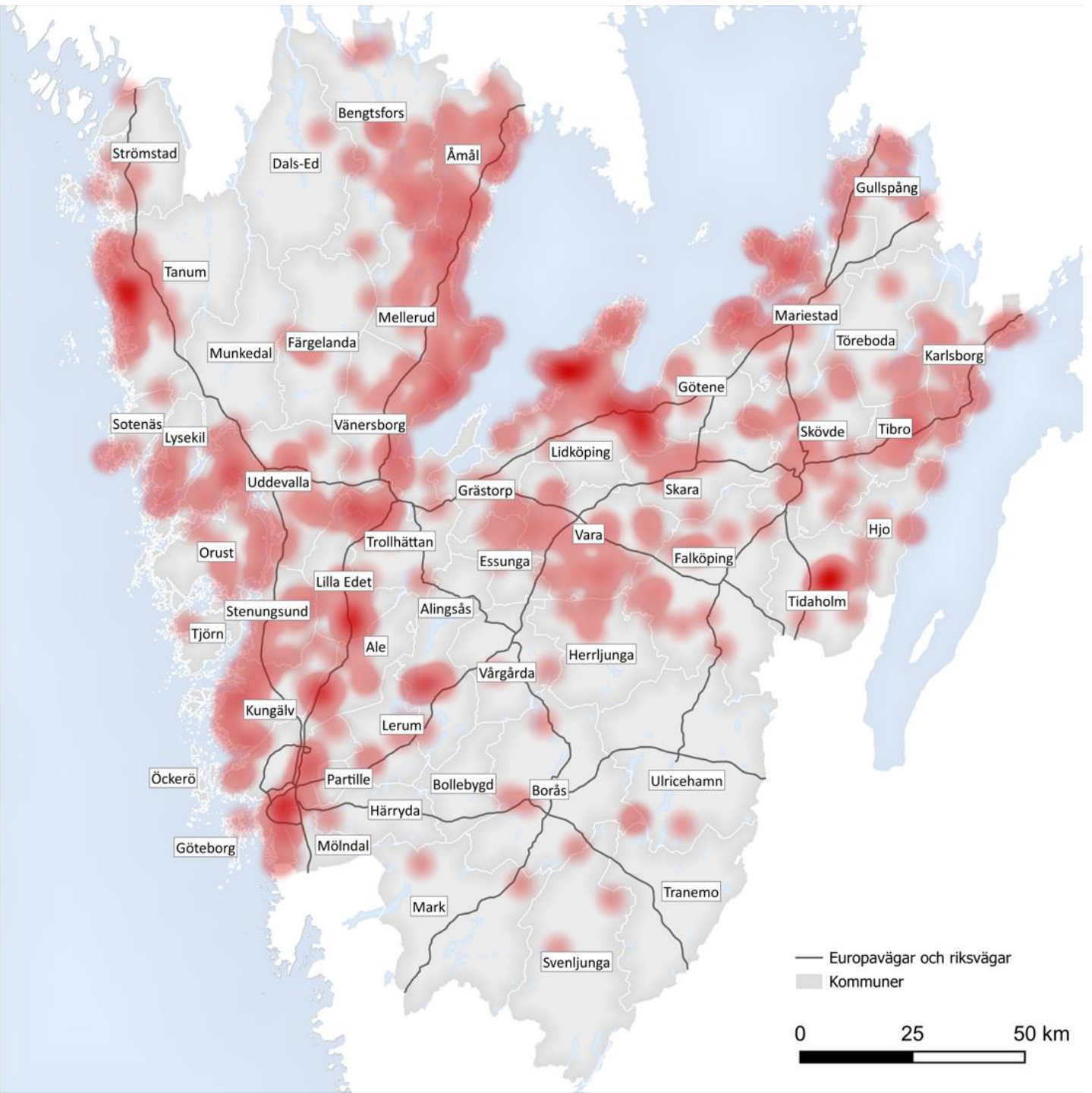

N=337

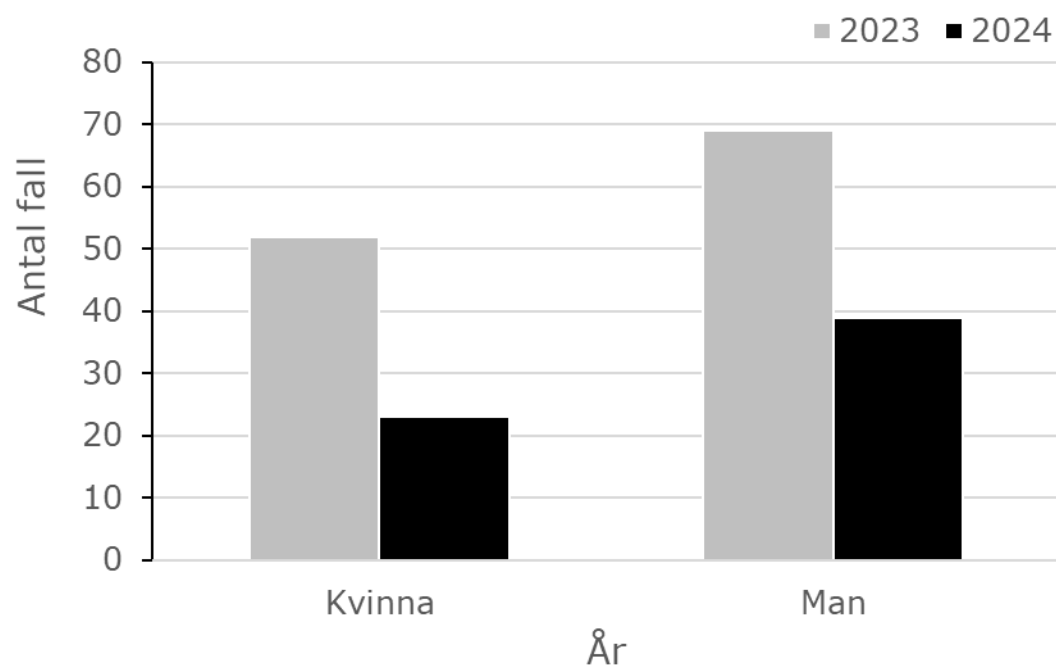
Kartan visar sannolik smittområde för TBE-fall rapporterade 1998–2024 i Västra Götaland.

TBE finns påvisat i stora delar av regionen.

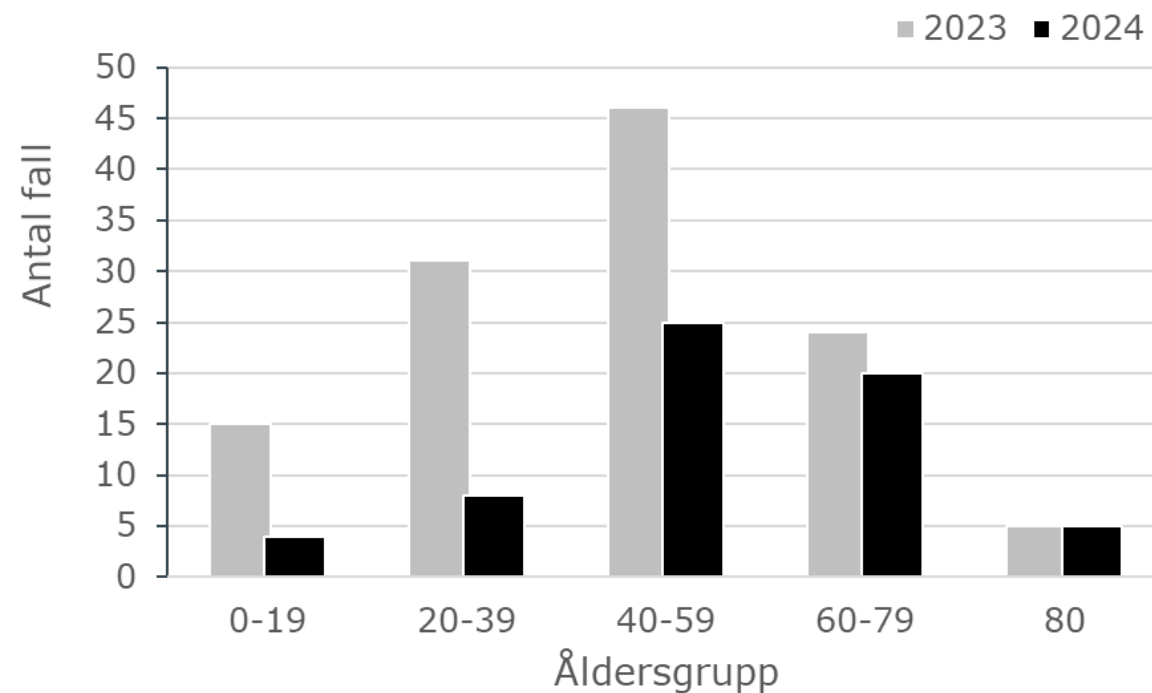
TBE-vaccination rekommenderas därför till alla som vistas i naturen i Västra Götaland.

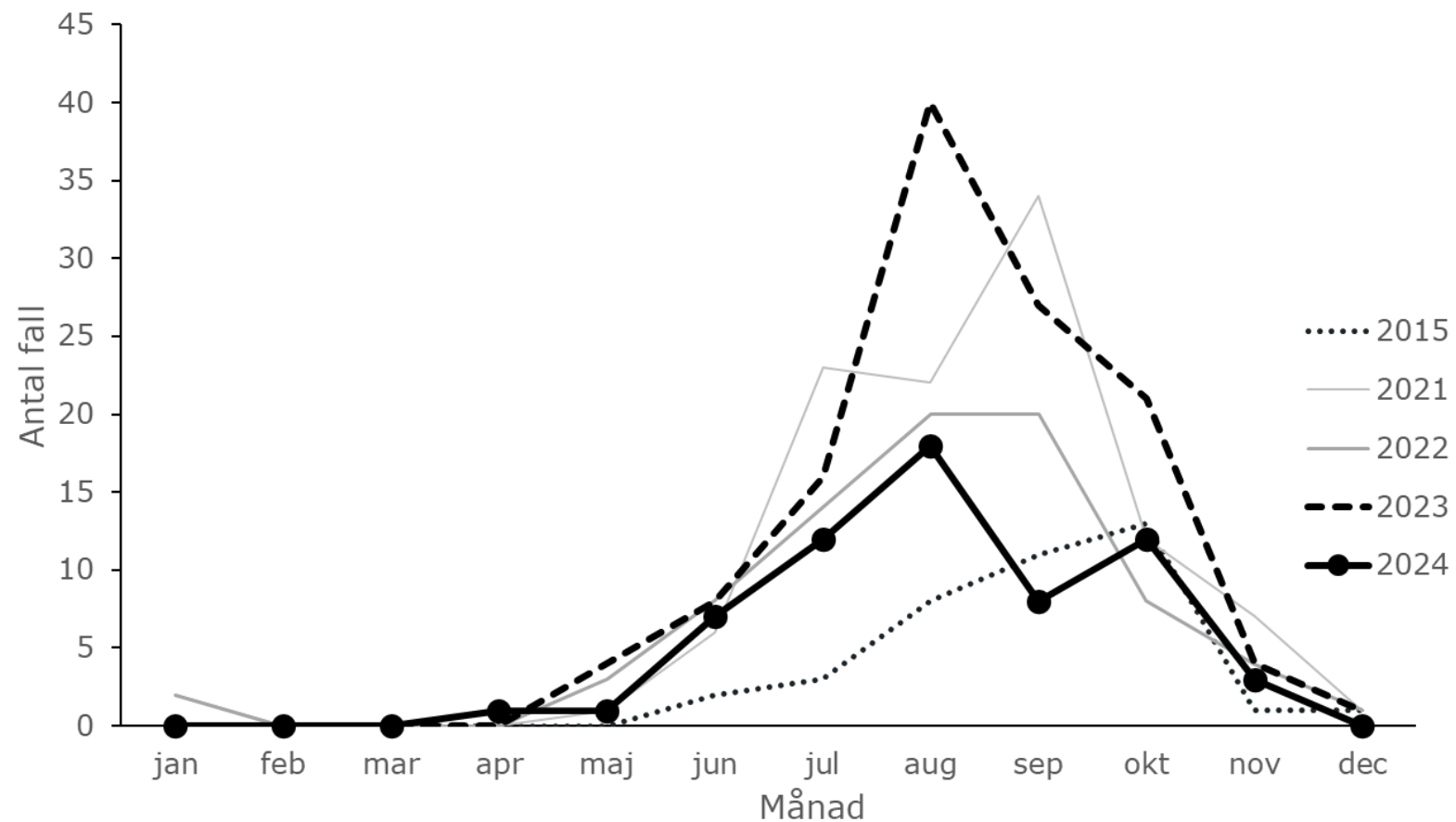
Antal TBE-fall rapporterade till Smittskydd Västra Götaland 2023-2024 per kön.

Antal TBE-fall rapporterade till Smittskydd Västra Götaland 2023-2024 per åldersgrupp.

Antal TBE fall rapporterade till Smittskydd Västra Götaland per månad.

TBE

Anmälningsspliktig:

- TBE är anmälningsspliktig enligt Smittskyddslagen.

* = obligatorisk uppgift
 = Högst en gång kan markeras (snart)
 = Flera rutor kan markeras (Berus)

Klinisk anmälan TBE-infektion

Basuppgifter

Diagnos * TBE-infektion

Typ av klinisk anmälan *
 Kompletterande uppgifter
 Nytt fall

Om patienten

Typ av patient-ID *
 Personnummer/Samordningsnummer
 Anslut nummer

Personnummer/
 Samordningsnummer *
 Personnummer/Samordningsnummer

Samordningsnummer är en identifikationskod för personer som inte är eller har varit registrerade som samordningsnummer är ett myndighets- och andra samordningsnummer för personer även om de inte är folkbokförda i landet. Använd läst "Anslut nummer" om samordningsnummer saknas, till exempel anslutningsnummer.

Annat nummer *
 Hotel/boende
 Researrangör

Födelseår *
 Juridiskt kön *
 Kvinna
 Man
 Uppgift saknas

Förnamn *
 Efternamn *
 Gatuadress (annan)
 Postnummer (annan)
 Ort (annan)
 Telefonnummer

Om diagnosen

Grund för diagnos *
 Epidemiologiskt samband
 Klinisk bild
 Laboratorieverifierad
 Uppgift saknas

Neurologisk manifestation
 Viral smittväg
 Viral meningit
 Annan neurologisk manifestation
 Uppgift saknas

När, var och hur

Inskrivningsdatum *
 Diagnosdatum
 Sannolikt smittland *
 Smittort
 Sannolikt smittad på resa? Ja
 Nej
 Uppgift okänd

Avresedatum
 Hemkomstdatum
 Hotel/boende
 Researrangör

Annat relevant information

Smittväg *
 Fästingbett
 Mat
 Opastoriserad mjölk
 Annan smittväg
 Uppgift saknas

Om annan smittväg *
 Livsmedel som misstänks ha orsakat smittan (om tillämpligt)

Övriga uppgifter

Vaccinerad? *
 Ja
 Nej
 Uppgift saknas

Antal doser
 Datum för senaste vaccinos
 Kommentar till vaccination

Har patienten kännedom om sin diagnos? *
 Ja
 Nej
 Uppgift saknas

Kommentar gällande patientens kännedom om sin diagnos

Övrig information

Behandlande läkare

Vårdenhet *
 Ansvarig smittskyddsmyndighet *
 Smittskyddskontor *
 Borås
 Göteborg
 Skövde
 Uddevalla
 Uppgift saknas

Läkarens namn *
 Läkarens telefonnummer
 Anmälares namn
 Anmälares telefonnummer

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Läkarinformation 2022-05-05

TBE - Fästingburen hjärninflammation
 Smittskyddsläkarnas smittskyddsblad, anmälningspliktig sjukdom.

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Patientinformation 2022-05-05

TBE - Fästingburen hjärninflammation
 Smittskyddsläkarnas smittskyddsblad

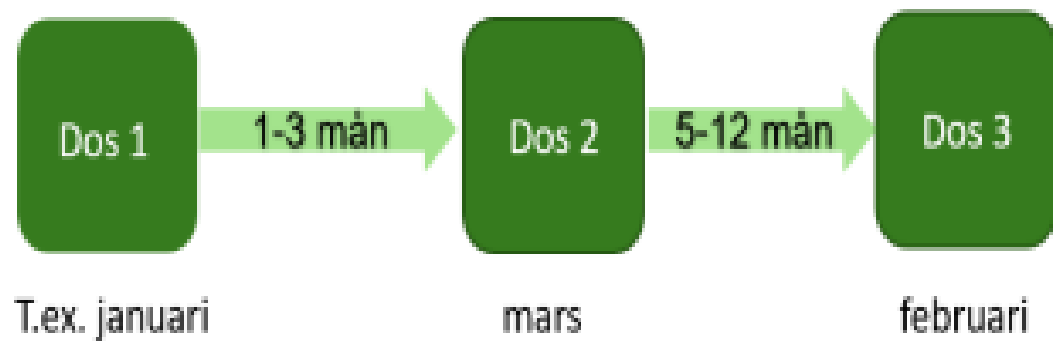
TBE

Vaccination:

- Vaccin med få biverkningar. God skyddseffekt.
- Rekommenderas till alla över 3 år som vistas i naturen i Västra Götaland. (Smittskydd Västra Götaland)
- Barn kan vaccineras från 1-års ålder och får ett bra skydd mot sjukdom.
- Vaccinationen betalas av den enskilde och omfattas inte av högkostnadsskyddet!
- 2025 till och med 31 augusti är Encepur upphandlat av Västra Götalandsregionen.

Grundvaccination TBE

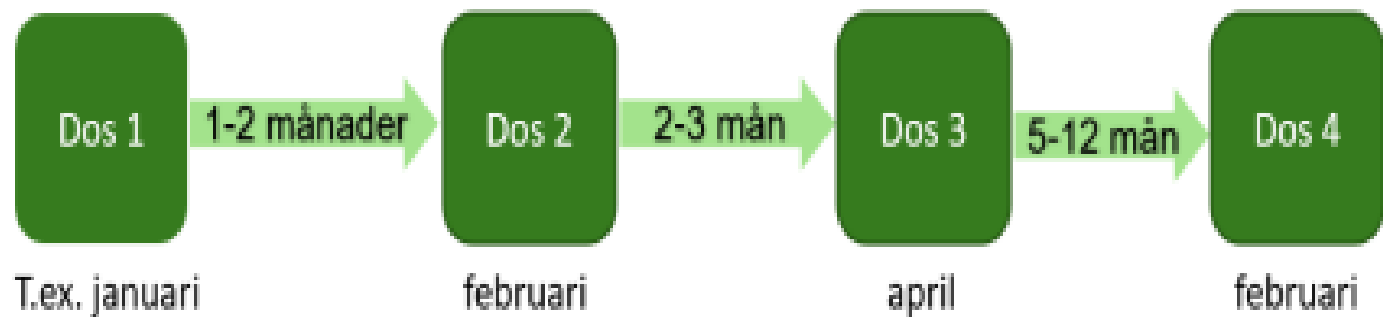
Grundvaccination < 50 år

Källa:
Gunilla Ockborn Smittskydd Västra Götaland

Grundvaccination TBE

Grundvaccination > 50 år eller kraftig immunnedsättning

Källa:
Gunilla Ockborn Smittskydd Västra Götaland

TBE

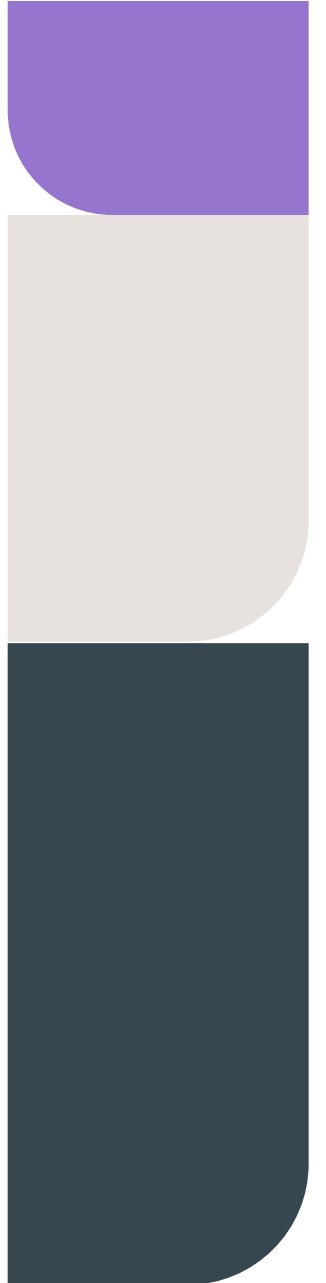
Vaccinationsavvikelser

- Vid avvikelse från rekommenderat vaccinationsschema gäller att *friska yngre personer* kan gå in i schemat oavsett intervall till föregående dos/doser och behöver aldrig "börja om".
- För de *över 50 år* eller de med *nedsatt immunförsvar* p.g.a. sjukdom eller medicinering måste en bedömning göras i varje enskilt fall.

TBE

Vaccinationsavvikelser

- Om en person över 50 år - eller som har kraftigt nedsatt immunförsvar - inte fått ovannämnda extrados kan man istället lägga till en extrados minst två månader efter dos tre eller fyra i det ordinarie schemat. Efter totalt fem doser behövs ingen extrados utan schemat med påfyllnads-doser vart femte år kan följas.

Bosterdoser TBE

Schema TBE-vaccination boosterdoser

Efter genomgången grundvaccination gäller samma intervall för boosterdoser oavsett ålder och immunstatus.

Fortsatt vaccination var 5:e år om risken för TBE kvarstår.

Källa:
Gunilla Ockborn Smittskydd Västra Götaland

Vaccinationsgenombrott

- Förekommer, vaccinet ger inte 100% skydd

Smittskydd Västra Götaland

Anmälningspliktiga sjukdomar - information och handläggning av sjukdomsfall

Hygienrutiner - stödmaterial till verksamheter utanför sjukvården

Kontakt och beredskap

Lagar och förordningar

Smittskydd i förskolan (Hyfs)

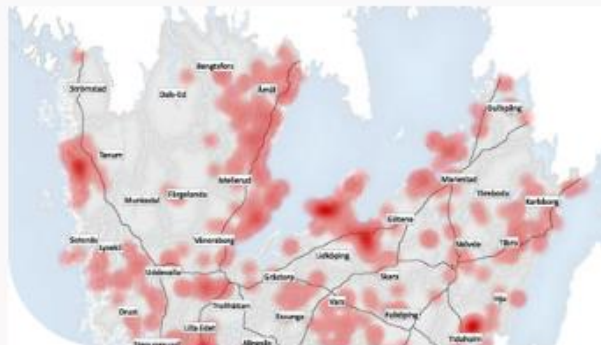
Statistik och data

STI - sexuellt överförbara infektioner

Utbildningar

Vaccinationer

TBE – fästingburen encefalit

Karta över TBE-fall

Kartan visar var personer smittats av TBE i Västra Götaland

Vaccination

Vaccinationsinformation till sjukvårdspersonal, vaccinationsschema och rutiner för beställning.

Informationsmaterial

Information till allmänheten om TBE och fästingar

Sjukdomsinformation

Folkhälsomyndighetens sjukdomsinformation.

Huvudbudskap TBE

- Fortsatt hög nivå av antal bekräftade fall 2024. Lägre antal fall än perioden 2021-2023, men trenden på längre sikt är ökande antal fall/år.
- Sjukdomen ger en belastning för individ och sjukvård
- Vaccination är bästa skyddet –rekommenderas till alla som vistas i naturen i Västra Götaland

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN